

דַּרְשֵׁתִי קִרְבָּתְךָ

על פי שיעורו של הרב איתן כהן שליט"א • השיעור נמסר בבית הכנסת פרי מגדים, צפת ת"ו • במוצ"ש פרשת שופטים, תשפ"ה

זכות קריאת שמע תושיע אתכם

הפרשה שלנו עמוסה במצוות. אחת המצוות שיש, זה כשיצאנו למלחמה. כתוב שכשיצאנו למלחמה (דברים כ, ב-ג): "...ונגיש הכהן ודובר אל העם. ואמר אליהם שמע ישראל אתם קרבים היום למלחמה על אויביכם", רש"י כתב שם, למה נקט את הלשון 'שמע ישראל'? לומר שאפילו אין בכם זכות אלא קריאת שמע בלבד, כדאי שיושיע אתכם.

יוצא שבן אדם שיש לו רק זכות של קריאת שמע, כבר בזכות הזאת יוצא למלחמה ומנצח. מה מיוחד ב'שמע ישראל' שזה גבוה מעל כל הזכויות שיש? בשמע ישראל אדם מוסר את עצמו על קדושת שמו יתברך.

כל יהודי באשר הוא, ברגעים האחרונים של החיים שלו צועק 'שמע ישראל'. שמע ישראל, זה הפסוק הגדול ששם בן אדם נותן את כל העוצמה שלו, את כל המסירות נפש שלו. ולכן אחד הדברים החשובים ביותר שיש, שאדם מכוון בקריאת שמע כשהוא אומר 'השם אחד', למסור את נפשו על קדושת שמו יתברך. זה כזה עוצמה, אי אפשר לתאר אותה.

מסירות נפש מכפרת עוונות

כדי שניבין את העוצמה, הבאתי פה את הספר לקרוא לכם בפנים, שתאמינו לי שזה כתוב. אני אומר לכם, זה דברים שאי אפשר אפילו להעלות אותם על הדעת, אבל הדברים האלו כתובים.

לא אני אומר אותם, לא איזה אחד שבא, אתה יודע, רוצה קצת להלהיב קצת את הציבור, אז הוא מדמיין דמיונות. כתוב את זה האר"י ז"ל בעצמו. אני קורא לכם את הלשון של האר"י ז"ל מילה במילה.

כותב האר"י ז"ל (שער הכוונות דף כד עמוד ב'. אני מדלג על ההקדמה): "ולטעם זה הגלות מתארכת ומתעכבת, כי אין בנו מי שיכול לעלות במדרגה הזו. כי אם יהיה בינינו מי שיכול לעלות שם נשמתו היה מעלה גם את המלכות, והיה זיווג נעשה כתיקונה, והייתה מתמהרת קץ הגאולה. וכעת רוב הרעות והצרות הבאות על האדם, באות לסיבה הזאת".

כותב האר"י ז"ל, כל הבעיות שיש לבן אדם בעולם מגיעים בגלל 'הבעיה הזאת'. אני חושב ש'הבעיה הזאת', שעל פי הקבלה צריך להכניס את הבינה אל המלכות, משהו כזה [אני לא יודע בדיוק מה העניין, אבל נראה לי שזה הפירוש לפי הלשון].

עכשיו המשך הדברים, זה כבר בשבילנו. אני אומר לכם זה פצצה. תשמעו את דברי האר"י ז"ל:

"אמנם עם כל זה יש קצת תיקון, במה שנמסור נפשנו על קידוש השם, כי על ידי זה אפילו אין בנו שום מעשים טובים" [שמעתם? אפילו אין בנו שום מעשים טובים. ולא רק זה] "והרשענו עד להפליא". [משני הכיוונים - אין לו שום מעשים טובים, ונוסף הוא גם מרשיע עד להפליא]. "הנה על ידי מסירת נפשנו להריגה מתכפרים עוונותינו כולם". [שמעתם מה זה? על ידי שבן אדם מוסר את נפשו להריגה, מתכפרים לו כל העוונות שלו]. "ויש בנו יכולת לעלות עד הבינה היא כיסא הכבוד". עד כאן לשונו.

איזה פחד פחדים זה. בן אדם קורא קריאת שמע, מכוון ב'השם אחד' [כמו שכתב הנועם אלימלך (אות ב), ב'צעטיל קטן' *]. בן אדם חושב באחד 'אני מוכן למות על קדושת שמו יתברך'. ובאמת הוא חושב על זה, ברגעים האלו, כתוב לך האר"י ז"ל, מוחלים לך על כל העוונות שלך. כמה 'באלול' אנחנו זקוקים לרגעים הגדולים האלו.

זה רגע כזה גדול, שבן אדם בלב שלם, אם הוא למד מוסר לפני תפילת ערבית, שהלב קצת נפתח לו, הלב נפתח. או שהוא קיבל טלפון מהבנק, גם אז הלב נפתח. ועכשיו הוא מוכן למסור את נפשו על קדושת שמו יתברך.

והוא אומר, באמת בלב שלם, אם יהיה פה אש, ויגידו לי, או שתחווה לעבודה זרה, או תקפוז לאש. והוא אומר, אני בלב שלם קופץ לאש. ברגעים האלו, הקדושים האלו, גם אם אין לו שום זכות, אתה שומע, אין לו שום זכות. איזה מפחיד זה. איזה מפחיד זה בן אדם שאין לו זכויות. לא רק שאין לו זכויות, הרשיע עד להפליא. זה צריך להיות רשע כזה גדול. נמחלים לו ברגעים האלו כל עוונותיו. איזה דבר גדול, זה לא ניתן לתיאור.

לכן דווקא הכהן, משוח מלחמה, מכריז ואומר להם 'שמע ישראל'. כי על ידי שמע ישראל, כשבן אדם באמת מוסר את נפשו, איזה זכויות אדירות אלו.

"קריירה" של מסירות נפש

סיפרה אישה אחת, אני גרה בשוויץ והחלטתי, כמו שקוראים לזה בשפה שלנו, החלטתי לעשות 'קריירה'.

* זה לשון צעטיל קטן (אות ב'): בפסוק ראשון של קריאת שמע וברכה ראשונה של שמונה עשרה יהרהר כנוצר לעיל, ועוד יכווין אם יענו אותו כל אומות העולם בכל עינויים קשים ויפשוטו עורו מבשרו להכחיש חס ושולם ביחודו, יסבול כל היסורים ולא יודה להם חס ושולם, ויציר בדעתו ומחשבתו כאלו עושים לו כנוצר לעיל, ובה יצא ידי חוב קריאת שמע ותפלה כדן.

קיצור, מה שדיבר אליה זה רפואה. ובאמת כשבן אדם משהו מדבר אליו אז העבודה יותר טובה. למדה רפואה, קיבלה תעודה של רופאה, אבל זה לא הספיק לה, זה עוד לא הקריירה האמיתית. למדה עוד וקיבלה גם תעודה של רופאה בכירה. זה לא היה מספיק, המשיכה, לבסוף גם נהייתה פרופסור מומחית בכירה מאוד מאוד. קיצור, עברה תקופה, היא נשארה רווקה, ויום אחד היא חוזרת הביתה, ויש לה קצת כאבי ראש. אז נחים, לא קרה כלום. אז מה אם יש כאב ראש - נחים, שותים אקמול, קצת כוס תה, זה יעבור.

באמת ככה היא עשתה, אבל אחרי יום, יומיים, שלושה, הכאבים לא עוברים. בסדר, אז עוד אקמול, או איזה משהו יותר חזק. אבל הכאבים לא עוברים.

מפה לשם. בדיקות דם, הכל תקין. בסוף עשו סי.טי. ראש, גילו את המחלה במוח במקום שגם אי אפשר לנתח.

היא לא ידעה מה לעשות, פנתה לרופאים מומחים. אמרו לה, אם אנחנו מחלקים חיים, זה עד שנה לחיות. היה מקרה אחד, שמישהו שרד שנה שלמה עם מצב כזה. כי באמת אין טיפולים לזה מצב. זה מצב שבו מחכים למלאך המוות. במוצ"ש, באופן רגיל, בסטנדרט, זה בין שלושה חודשים לחצי שנה.

מסכנה, בכתה. היא אומרת, אני רווקה, אין לי כלום בחיים שלי, אין לי המשך. פנתה לחברה שלה, וחברה שלה יעצה לה, תעלי לארץ ישראל, תבקשי ברכה מאחד הצדיקים שם, זה יכול לעזור.

הרופאים אומרים שאין תקנה. אין תקנה. אמרה החברה: "תשמעי, אני שמעתי הרבה סיפורים שצדיקים מברכים, זה עובד. תעלי!".

באמת עלתה לארץ ישראל, הלכה לאחד הצדיקים וסיפרה לו. אמר לה הרב, "למה את באה אליי? אמרו לך שאין תקנה. מה את רוצה ממני? אמרו לך שלפי הטבע אין מה לטפל".

"כבוד הרב, אמרו לי שאני אבוא לך, אתה עושה פלאים, ככה אמרה לי חברה שלי". אמר לה הרב: "תראי, לפי הטבע אין לך רפואה. אם את תעשי דברים שלא כדרך הטבע, גם אלוקים יתנהג איתך שלא כדרך הטבע".

"כבוד הרב, תגיד לי מה אני אמורה לעשות, דברים שלא כדרך הטבע?".

אמר לה הרב, "תראי, את רווקה, את צריכה להתחתן. תתחתני עם בן אדם שאף אחת לא רוצה להתחתן איתו".

התקשרה לאיזה שדכן, אמרה לו, "שלום. אני אישה עשירה, אני רוצה לשלם לך על השידוך. כמה אתה מקבל על השידוך, אלף דולר, אלפיים? אני משלמת עשרת אלפים דולר. אבל יש לי בקשה אישית, אני צריכה בן אדם שאף אחת לא מוכנה להתחתן איתו". בקשה כזאת לא תמצאו בשום מקום.

אמר לה השדכן "יש לי כזה אחד. תשמעי, הבן אדם הזה עיוור. אבל לא רק זה... זה אחד פלוס אחד, כי בנוסף יש לו ניוון שרירים בלסת התחתונה, והלסת יורדת למטה, והלשון גם קצת יוצאת החוצה. אחד פלוס אחד, איזה יופי".

אמרה, "טוב, אני אפגש איתו. מה אני אגיד...". נפגשה איתו. היא אמרה, "כבוד הרב, כמה שאתה אמרת, איך אומרים, מעל הטבע, אבל יש דברים שהם ממש 'מעל הטבע'. לא שייך...".

היא אמרה, "טוב, אני בינתיים לא אגיד 'לא'". עשתה פגישה שנייה. בפגישה שנייה זה לא היה מפחיד כמו הפעם הראשונה. והיא הציעה גם לעשות פגישה שלישית. עשו פגישה שלישית... רביעית, חמישית, עשירית, התחתנו.

ונולדו להם ארבעה ילדים בריאים. זכו גם לחתן את הילדים. זכו גם לנכדים.

בשנת תשפ"ב, לפני שלוש שנים, בעלה נפטר בגיל 65, והיא עוד ממשיכה לחיות. כשאתה עושה דברים מעל הטבע, דברים שהם לא בטבע שלנו, באמת זה גדול עלינו. אבל הרעיון, כותב האר"י ז"ל, אם אתה מוכן למסור את נפשך, אתה יודע, זה רגעים מאוד קדושים הרגעים האלו, והם מושכים על הבן אדם ישועות שגם הן מעל הטבע.

סיפור של ישועה בסין

סיפר לי פה איזה יהודי, הרב אלון רם. סיפר לי סיפור שהוא היה שותף לסיפור הזה, איזה סיפור גדול. היה איזה זוג שהוא היה בקשר איתם, הם אמרו לו, "אנחנו מאוד רוצים לשמור שבת אבל זה מאוד קשה לנו, גדול עלינו שבת. אנחנו באמת רוצים ושומרים קצת - לא נוסעים, לא מעשנים. אבל להדליק אור, לבשל ככה בתוך הבית, זה עדיין קשה לנו". זה היה עד לפני שלושה חודשים.

הוא סיפר ככה. עשו כנס של כל היבואנים שמייבאים מסין, מלא אנשים עשירים גדולים, מייצרים דברים בסין.

אחד האנשים עלה, רצה לספר את הסיפור האישי שלו וככה הוא מספר. "הייתי בסין והיה ויכוח ביני לבין כמה סינים סוחרים שתבעו אותי לבית משפט שם בסין, תביעה על סך 700,000 דולר".

שמו הכל. ואני הרגשתי מה זה שמה, שהכף של הזכויות הייתה באמת מלאה על גדותיה. אין תיאור לגודל החשבון שהיה שם.

אמר, יאללה, מתחילים עכשיו להכניס את העוונות. מה אני אגיד לכם, מדקדקים כחוט השערה. התחילו להעמיס, מעמיסים, ואני מתחיל לראות שפתאום גם שמה נהיה הרים, גם בכף של העוונות נהיה עמוס, עד שממש נהיה שווה, ופתאום ירדה הכף של העוונות למטה – נהיה יותר כבד הכף של העוונות.

ואני אומר לעצמי, וואי, לא יכול להיות, מה עושים? פתאום אני שומע איזה בת קול כזה, אומר, "תגיד, הבן אדם הזה אולי פעם אחת העביר על מידותיו? אם פעם אחת הוא העביר על מידותיו, נעביר את כל הפשעים שלו, והוא יצא זכאי".

אמר, "תשמע, כן, יש אפשרות. מחר נעמיד אותו בניסיון. באותו מקום שלו בבית הכנסת יישב עשיר אחר. אם הוא יוותר לו, יצא זכאי ודינו יצא לחיים. אם לא יוותר לו, יצא דינו למיתה".

ואני התחלתי לצעוק, "כן, אני אוותר, אוותר, אוותר!" והתעוררתי מהחלום. ככה הוא מספר.

באותו רגע התלבשתי, רצתי לגבאי, שתיים בלילה. אני דופק לו בדלת. אמרתי לו, אני רוצה שתסדר לי מקום הכי שפל בבית כנסת, איפה שיושבים האנשים הכי גרועים. שים אותי שמה.

זאת זכות לעמוד בניסיון

זה הסיפור שהיה. בסיפור הזה יש לנו כמה דברים גדולים מאוד.

ההבנה הראשונה, שכשאתה רואה שהגבאי מכר את הכיסאות לשני אנשים, מה כל אחד אומר? "איזה גבאי לא אחראי. מה, אין לך רשימות? מה אתה מוכר ככה? מה אתה מסבך את הבית כנסת פה?".

ואתה לא יודע שמעמידים אותך בניסיון. זה לא הגבאי. זה אלוקים ככה עשה! אין דבר כזה שכן אדם יטעה. אלוקים הכניס לגבאי את הרעיון בראש שלו כדי שיתבלבל. למה? שהעשיר הזה יהיה לו ניסיון.

דבר שני, שתלמד שאם מעמידים אותך בניסיון, סימן שיש לך זכויות. לא מעמידים סתם בן אדם בניסיון. אם העמידו אותך בניסיונות, תדע, אתה מלא זכויות. לא רוצים לפספס לך אותם.

דבר שלישי, אתה חורץ את הגורל שלך לחיים ולמוות. אתה יוצא הביתה, ובדיוק באותו יום שעשית קנייה גדולה, באותו יום חנו לך על החניה שלך. עכשיו אתה צריך לחנות קילומטר מהבית, ולסחוב את הסלים. ואתה מגיע לבנין, ואל תשאל, הילדים קלקלו את המעלית, הילדים של 'השכנים האלו' [כל אחד מכיר את השכנים האלו].

תעלה עכשיו 17 קומות למעלה, עם הסלים. ואחרי שעלית וכולך גמור, אשתך שואלת אותך, קנית כוסברה? מה לא? ... מעלה עליו הכתוב, כאילו לא קנה כלום. איזה קושי. ואתה לא יודע, באותם רגעים, שאלה הם הרגעים הגדולים.

אתה יוצא החוצה והשכן שם לך את הפח זבל בדיוק ליד הדלת שלך. עם הטיטולים, ועם חור, שכל המים של הסלק אדום בדיוק לכיוון הדלת שלך. איזה יופי זה. מה נראה לך? איזה שכן רע.

אז שתדע, אין שכן רע. זה אלוקים מלמעלה. זה לא הגבאי, זה לא אף אחד. אלוקים שלח לך ניסיון.

אם הוא שלח לך ניסיון, תדע לך שיש לך זכויות. זה דבר ראשון שתדע, יש לך זכויות. דבר שני, זה לא השכן. דבר שלישי, שתדע, ברגעים האלו אתה חורץ את גורלך למעלה בשמיים.

אתה יכול לחרוץ את הדין שלך

עכשיו, רק כדי שנקרב את זה לליבנו, נספר את הסיפור עכשיו בצורה הפוכה.

תארו לכם שאיזה בן אדם עכשיו, השם ירחם, חולה באיזה מחלה קשה. הוא נמצא בבית חולים, שוכב. כל אחד ידימין... שוכב, חולה, סובל, כואב לו, באמת, באמת טובל.

ומישהו בא לבקר אותו ואומר לו, "תגיד לי, אתה זוכר שפעם חנו לך על החניה שלך? אתה זוכר את זה? תגיד, היית מוכן למחול לו על החניה עכשיו במקום המחלה הזאת או לא?". מה השאלה? בטח שהיית מוכן למחול. מה השאלה בכלל. תגיד, היית מוכן למחול על הפח זבל ההוא ששמו לך עם המים של הסלק? בטח, מה השאלה בכלל.

עכשיו כבר מאוחר מדי. מאוחר, אין מה לעשות. שכן אדם יהיה חכם קצת קודם. שכן אדם יהיה חכם.

כותב הרב דסלר, העולם הזה מוקף בחומת ברזל חזקה מאוד של הטבע. אבל בתוך החומה הזאת לפעמים יש סדקים. בדרך הסדק הזה נכנסים ניסים. והסדק הזה נוצר רק על ידי שאתה מוכן למסור את רצונך למען קדושת שמו יתברך. והשם יעזרונו על דבר כבוד שמו, אמן ואמן.

טוב, אני לקחתי עורך דין, הם לקחו עורך דין, אתה יודע, ניגשנו למשפט. המשפט היה אמור להיות ביום שלישי. ביום שני הודיעו לי שהמשפט נדחה ליום שישי ב-10 בבוקר. אמרתי, בסדר, יש עוד זמן עד שבת.

10 בבוקר התחיל המשפט. המשפט מתארך, זה טוען טענה, זה משיב, יוצאים קצת לאתנחתא, יוצאים פה שם, אתה יודע. בינתיים הזמן עובר. אני מסתכל בשעון, אני רואה עוד שלוש שעות שבת. לא מתאים לי כבר.

באמצע הדיון, אני מצביע, מבקש מהשופט רשות דיבור. אני אומר לשופט, "אני רוצה להגיד לך, אני הולך". אומר לו השופט, "תגיד, אתה נורמלי? מה אתה הולך באמצע הדיונים?". אומר לו הבן אדם: "אני חייב ללכת". אומר, "תשמע, אם אתה תלך, אתה מזלזל בבית המשפט, ואתה תגרום שתצא חייב".

אומר לו, "בסדר, אני אצא חייב, מה שטוח זה שאני חייב ללכת". אומר לו, "אם אתה הולך, גם תהיה לך חותמת אדומה בדרכון, שאין לך כניסה יותר לסיני". אומר לו הבן אדם, "בסדר, אני הולך".

קם הלך. במדרגות, רץ אחריו איזה פקיד אחד, אומר לו, "תעצור, השופט רוצה לדבר איתך".

השופט יורד, אומר, "תגיד לי, אתה בן אדם נורמלי? באמצע הדיון אתה הולך?".

אומר לו, "תשמע, אני לא אסביר לך את כל התורה של היהודים. אני יהודי, אני לא יכול להסביר לך את כל התורה של היהודים. לנו ליהודים יש יום שבת קודש, עוד שלוש שעות נכנסת שבת. אני בשבת לא נוסע. לא מחלל שבת גם אם יתהפך העולם. תגיד מה שתגיד, אני את השבת לא מחלל".

טוב, אומר לו, "תסביר לי מה זה". "אסביר לך ככה בשתי מילים את הרעיון".

השופט אומר לפקיד, "רוץ תביא מצלמה, אני רוצה להצטלם עם הבן אדם הזה. אני רוצה להראות לכל הילדים שלי והנכדים שלי, איך נראה יהודי ששומר על הדת שלו. עם כזה אני רוצה להצטלם". צילם אותנו ואני הלכתי.

בשבת בלילה דופקים אצלי בדלת השותפים שלי. אני אומר להם, "אני מצטער, אני לא מדבר בשבת על ענייני עסקים. אין בשבת עסקים. כלום".

"אז מתי נוכל לדבר?". "אנחנו נדבר רק מחר בלילה כשתראו אותי מדליק נר, תראו יין, תדעו שאתם יכולים לדבר איתי".

הם חיכו, באו למחרת במוצאי שבת. עשיתי הבדלה. אמרו לי, "רצינו להגיד לך שהשופט זיכה אותך. זיכה אותך השופט. אתה יודע למה? הטענה שלו העיקרית שהייתה, לא ייתכן בן אדם, שכזה נאמן לדת שלו, שמוכן להפסיד הכל, שהוא ירמה במסחר. כזה בן אדם ירמה במסחר? לא יכול להיות. אה, לא יכול להיות. סימן שהוא הצדק".

"הוא חייב את התובעים 'אתם שיקרתם עליו, ורציתם לחייב אותו 700,000 דולר. לכן אתם צריכים לשלם לו 10% פלוס הוצאות בית משפט, פלוס כל הדברים".

ברגע הראשון זה היה נראה לי חורבן, ידעתי שהפסדתי את כל הפרנסה שלי. אבל כשמסרתי את נפשי לכבוד שבת קודש, הקב"ה החזיר לי שלא כדרך הטבע.

זה סיפור שקרה לפני שלושה חודשים, איך שכן אדם מוכן למסור את נפשו על קדושת שמו יתברך, בזה בן אדם זכה בכל ההצלחה שלו.

הגבאי התבלבל ומכר מקום אחד לשני גבירים

סיפר הרב בידרמן סיפור מהרש"ש, בכל השנה היו אנשים מתפללים, כל אחד בבתי כנסיות שלו, אבל בראש השנה, יום כיפורים, כולם היו מתפללים בבית כנסת של רבנו הרש"ש.

הגבאי היה מוכר את המקומות, ב'מזרח' בדרך כלל ישבו הגבירים החשובים, רק העשירים הגדולים יכלו לקנות את המקומות שם.

הבעיה הגדולה שהגבאי בטעות התבלבל ומכר כיסא אחד לשני עשירים. בערב ראש השנה עבר בשלום, למה? כי הרבה אנשים לא הגיעו, והיה מקום. אבל ידענו שלמחרת בתקיעת שופר, יגיעו כולם. וגם יגיעו שני הגבירים.

מה נעשה עכשיו? באותו כיסא יש שני עשירים, ואנחנו מכירים אותם, אלו לא ימחלו אחד לשני, לא יוותרו. לא ידעו מה לעשות. השאירו את זה ככה, מן השמים ירחמו... ולאוקים פתרונים.

מספר אחד העשירים, בערב ראש שנה אני הולך לישון, אני חולם שאני נמצא באיזה כביש גדול, ענק. ואני רואה מלא כרכרות שעוברות. אני שואל את האנשים, מה זה כל הכרכרות האלה? אומרים, אתה לא יודע? היום זה יום הדין. דנים את הבן אדם עכשיו.

מה זה כל הכרכרות האלה? חלק כרכרות של זכויות, וחלק כרכרות של עוונות. לוקחים הכל לשקול זה כנגד זה. מרחוק, באמת אני רואה שתי מאזניים ענקיות, מאוד מאוד.

אני בדרך שואל את האנשים, תגידו לי, את מי דנים פה? אמרו לי, אותך דנים.

בחלום, אני ככה התקרבת לראות. מה אני אגיד לכם? בכף של הזכויות עמוס מאוד. כמה זכויות היה לי, מה שלא דמיינתי לעצמי. כשנתתי צדקה זה לא נגמר בצדקה, שמו לי את כל הזכויות של האוכל של הילדים ושל מה שיצא מהם הלאה.